

hvad det aldeles ikke er, og hvad man heller ikke ansaa det for paa den Tid, da Grundloven af 1866 blev til.

Der er faldet mange bitre Ord mod Grundloven af 1866 sammenlignet med 5. Juni-Grundloven. Jeg tror nok, at man ialt for høj Grad har forelsket sig i Grundloven af 5. Juni 1849, men jeg er ganske vis paa, at man bedømmer Grundlovens Tilbliven i 1866 med Urette, naar man betragter den som noget, der blev paanødet i de onde Tider, der fulgte paa den ulykkelige Krig. Thi hvad var det, der skete i 1866, og som skal være saa op-rørende, fordi det har fjernet den almindelige Valgret som Bærer af Landstinget fra 1849? Ja, det, der skete, var ligefrem det, at 5. Juni-Grundlovsmændene fik tilbage den fulde Myndighed over samtlige Statsanliggender, som de havde frasagt sig, saa vidt jeg husker, i August 1855 og ved en grundlovsmæssig vedtaget Bestemmelse. Den fik de tilbage mod at opgive den Valgmaade, som var den gældende ifølge 5. Juni-Grundloven. Med andre Ord, det var en Slags — ikke Handel, men god Overenskomst: for at faa Indflydelse paa samtlige Anliggender gik man ind paa en anden Sammensætning af Landstinget. Det, man enedes om den Gang med Hensyn til Valgene til Landstinget, og som man forholdsvis let blev enig om, var jo netop at tage til Grundlag det, man nogle Aar før havde gjort til Grundlag for Amsraadene. Naar man vil sammenligne Bestemmelserne i Loven af 1855 om Amsraadenes Sammensætning med Bestemmelserne i Grundloven af 1866 om Landstingets Sammensætning, vil man finde en saa stor Overensstemmelse, at det maatte være forbavsende — for dem, der læser det første Gang, ikke for dem, der netop med Forsæt har været med til at bringe disse Bestemmelser i Forslag i 1866, fordi denne Sondring mellem de to Klasser, idet Landstingsvalgene var lagte i Hænderne paa Valgmænd fra hver Kommune og lige saa mange højstbeskattede, var saa godt kendt og saa godt anerkendt ogsaa af dem, der netop stod paa samme Standpunkt som de, der nu er saa indtagne i 5. Juni-Grundlovens Bestemmelser og dadler Grundloven af 1866. Netop den gode Overensstemmelse, der var den Gang, var det, der bragte Afslutning paa de lange Forhandlinger om Grundloven af 1866. Endogsaa de første Førere for Venstre, netop de gik ind derpaa og gjorde det med relativ Tilfredshed, fordi de kendte Metoden fra Amsraadsvalgene. Det er den

sande Sammenhæng. Dersom man nu virkelig vil gøre gældende, at det var en slet Handel, man den Gang gjorde ved at erhverve Raadigheden over samtlige Anliggender i Stedet for hidtil kun at have haft Raadigheden over Kongerigets særlige Anliggender mod at gøre denne Forandring i Sammensætningen af Landstinget, saa vil jeg dog gøre opmærksom paa, at det netop er gennem denne Handel eller denne Overenskomst, at det er blevet muligt for Folketinget gennem Aarenes Løb at arbejde sig frem til det Standpunkt, man nu efter Systemskiftet er naaet til, faktisk at kunne gennemføre en Folketingsparlamentarisme, som har bragt selve de Herrer paa deres Ministerpladser. Det kan der ikke være Tvivl om. Dersom den Forandring ikke var sket, dersom Rigsdagen ikke var blevet raadig over alle Landets Anliggender, var der ikke blevet Tale om hverken Ministerstormerier eller alle de andre Midler, hvorved det er lykkedes Folketinget at arbejde sig frem til det, som det nu kan glæde sig ved, en faktisk Folketingsparlamentarisme. Jeg bruger netop dette Udtryk „faktisk“, thi lovfæstet er den ikke. Jeg kan meget godt forstaa, at man gerne saa hurtigt som muligt, eller naar man finder Øjeblikket belejligt, vil søge at faa den lovfæstet, hvilket vilde ske, naar man kunde gennemføre et Forslag som dette, der i Virkeligheden betyder Landstingets faktiske Afskaffelse.

Jeg tror ikke, der er mere, jeg behøver at sige. Jeg beder undskyldte, dersom jeg ikke har kunnet høres, for mine Kræfter er desværre ikke til at tale højt eller tale længe.

Konseilspræsidenten (*Klaus Berntsen*):

Efter at vi nu har hørt Ordførerne for de forskellige Partier og Standpunkter her i Salen, finder jeg mig foranlediget til, inden denne Forhandling slutter, at fremsætte nogle Bemærkninger til det, der er fremkommet.

Det er saa ganske naturligt, at den Forhandling, der er ført her i Gaar og i Dag, er imødeset med en vis Interesse fra mange Sider, thi nu er det klart, hvorledes Regeringens og Folketingets Stilling er til den foreliggende Sag. Det, man ønsker at faa Klarhed over, er, hvorledes Landstingets Stilling er til den, og her vil jeg sige, at for mig og sikkert for mange har de Forhandlinger, vi her har ført, været en Skuffelse. Her er jo ikke fremkommet nogen egentlig positiv Antydning af, hvad det er, Højre egentlig vil i